

HRVATSKI glasnik

Godina XXI, broj 6

10. veljače 2011.

cijena 100 Ft

**Premijera židanske kazališne grupe.
Na slici Kate – Nora Pantoš i Ive – Joško Ravadić**

„Glasnikov tjedan“

Komentar

Nebrojeno svijeta, a tražena i karta više

U vrijeme kada narodna inicijativa za priznavanje Bunjevaca kao samostalne etničke skupine čeka da bude uvrštena u dnevni red Mađarskog parlamenta, bački Bunjevci, Raci i Šokci na prepoznatljiv način iskazuju nacionalnu samosvijest.

U samo dva mjeseca 15 zabava, neprojeno svijeta, nastup brojnih KUD-ova i orkestara na pokladnim zabavama bačkih Hrvata, koje organiziraju mjesne hrvatske manjinske samouprave, odnosno zastupnici izabrani u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj, ukazuju na jedinstvo bunjevačke, racke i šokačke grane zajedničkoga hrvatskog stabla.

Velike pokladne priredbe bačkih Hrvata – tradicionalna bunjevačka, racka prela i šokački bal – iz godine u godinu okupljaju sve više gostiju. Njihov, i do sada veliki broj, ove je godine čak i porastao, što pokazuje iznimno zanimanje za očuvanje i njegovanje tradicija, što nedvojbeno pridonosi jačanju nacionalne svijesti.

Naime hrvatske manjinske samouprave svih naših naselja nastoje i uspijevaju okupiti pripadnike bunjevačkih, rackih i šokačkih Hrvata sadržajnim, prigodnim kulturni programom, sudjelovanjem mjesnih i gostujućih hrvatskih kulturnih društava i orkestara iz Bačke, ali i drugih hrvatskih regija u Mađarskoj, čime je zajamčeno ne samo okupljanje, druženje i povezivanje hrvatske zajednice u Bačkoj, i drugih krajeva u Mađarskoj, nego i jačanje nacionalne svijesti o pripadnosti hrvatskome narodu.

Pošto su na posljednjim izborima utemeljene i dvije nove hrvatske manjinske samouprave, nakon 15 godina opet je priređeno, i to vrlo uspješno, Bunjevačko prelo u Sentivanu, a prvi put održano je i u Tompi. Na Velikom prelu svih bačkih Hrvata u Mađarskoj, okupilo se preko četiristo gostiju, tražila se karta više, a zvijezda večeri Zvonko Bogdan ponovno je oduševio, okupio i staro i mlado iz Bačke, ali i šire, iz drugih krajeva Mađarske.

Počelo je u Bašcutu, nastavilo se u Čavolju, Tompi, Sentivanu, Dušniku, Baji, Santovu, a slijede još zabave u Aljmašu, Baćinu, Gari, zatim na Vancagi, u Bikiću, Čikeriji, Kalači, i nakraju Muško prelo u Gari.

Garski Orkestar «Bačka» u Čavolju, Baji, Gari, Bikiću, na Muškom prelu u Gari, Orkestar «Orašje» u Bašcutu, Čikeriji, pečuški Juice Team u Aljmašu, pečuški Orkestar «Vizin» i KUD «Tanac» u Santovu, Sentivanu i na Vancagi, Gravia Band iz vojvođanskog Brega (Bačkog Brega) na Vancagi, Orkestar «Čabar» u Baji, Tompi, Sentivanu i na Vancagi, Orkestar «Zora» iz Tukulje u Dušniku, i dušnočka Zabavna industrija u Baćinu – prepoznatljivost je bačkih Hrvata i bogatstvo Hrvata u Mađarskoj.

S. B.

Da su balovi i izvješća o njima mjesto politiziranja, potvrđuje najnoviji napis na portalu <http://volksgruppen.orf.at/hrvati/visti/stories/142058/> pod naslovom **Uspješan Hrvatski bal u Kisegu**: „U Kisegu je čer mjesna Hrvatska samouprava pozvala na Hrvatski bal. Bal su otvorili folklor-na grupa «Čakavci» i muška klapa «Noa», obadvi iz

Hrvatskoga Židana. Bal su jur priredili po 32. put. Ljetos su imali malo manje gostov, tako predsjednik kisečke samouprave Šandor Petković. **Došlo je i ljudi iz susjednih općin Austrije** Zgledali su se pred svim na mjesto, ko stoji na raspolaganje u hotelu Irottkő. Tako su ljetos imali oko 180 a lani prik 200 gostov. Otkazati nisu pravili nijednomu, ar je zbog betega ili smrtoga slučaja ispalo nekoliko ljudi, tako Šandor Petković. Ljetos je i došlo ljudi iz Austrije, tako na primjer iz Dolnje Pulje i Pinkovca. **Predsjednik Mišo Hepp nije bio pozvan.** Za ljetošnji Hrvatski bal u Kisegu nisu pozvali predsjednika Hrvatske državne samouprave, Mišu Heppa. Situacija je napeta zbog nedavne konstituirajuće sjednice Hrvatske državne samouprave. Pri toj sjednici Gradišćanski Hrvati u Ugarskoj nisu dostali nijedno mjesto u nijednom odboru, a to ne smi biti, tako Šandor Petković. «Ovo neka bude jedan znak, da si to ne ćemo dati dopadati», veli Šandor Petković.“

I tako od bala do bala. Od stola do stola. Mnogo se toga odlučuje upravo na balu, ali ima mnogo onih koji ne idu na balove. Najljepše je kada se u balskoj sezoni na dvije balske večeri zaredom na udaljenosti od stotinjak i više kilometara sreću isti ljudi ili barem dio njih koji su sudjelovali i jednom i drugom i trećem balu. Balovi su kod Hrvata u Mađar-

skoj mjesta okupljanja, u nekim regijama i društveni i godišnji događaji, u nekim mjestima istaknute godišnje, ako ne i jedine, masovne priredbe tamošnjega hrvatskoga življa. Moje je iskustvo da onaj tko plaća, naručuje i glazbu. Ako njega zanima tek dodvoravanje i prihod, onda ni vama ne preostaje ništa drugo nego zaplesati zajedno sa svima ostalima. S druge strane najčešće nemamo mi novaca ni svirača za drugi orkestar!? I tako iz godine u godinu s istim reper-toarom idemo dalje, obrazujući i (nehotice) nadolazeće plesne naraštaje.

Naravno, ovo pišem iz vizure i odgovornosti glavne i odgovorne urednice Hrvatskoga glasnika, u siječnju godine 2011. godine, u polovini balske sezone i nakon već održanog niza balova u organizaciji hrvatskih samouprava i organizacija Hrvata u Mađarskoj, poslije nekoliko probdjevenih balskih noći na koje sam bila pozvana i nekoliko balova koji su još preda mnom.

Branka Pavić Blažetin

Iz Hrvatskih novina, tajednika Gradišćanskih Hrvatov

Ov savjet tribali bi slijediti i naši gradišćanski Hrvati u Ugarskoj. Ugarska vlast im je dala zakonski dost mogućnosti se razviti i prosperirati. Drugo je pak stvarnost, činjenica je li npr. manjinske samouprave u Ugarskoj zaista donajaju ta šad, tu prednost u ki i dandanas još mnogi vjeruju: U pogledu na komunalnu politiku znamda, u pogledu na hrvatsku narodnu grupu, na opstanak jezika i kulture i žive hrvatske zajednice sigurno ne.

To nam kaže stvarnost u Ugarskoj sa sve već manjinskih samouprav, i onde kad ih uopće nigdor ne bi iskao a još manje donedavna i našao. Uza to i očita ljubomornost med šest regijov, ke su geografski dijelom jako odaljena jedna od druge tako da nimaju šanse dojt do prirodne povezanosti. Ona pak još i to, da ih hrvatski jezik ne spaja nego razdvaja, jer se radi o različni hrvatski

dijalekti. A znamo, da upravo i med Hrvati i Hrvaticami prevladava mišljenje «samo jezik kim ja govorim (i pišem) je pravilni».

U čemu pak more završiti sebičnost, kratak vid i morebit i osobne uvrede, zbantovanja, to je pokazalo generalno spravišće Hrvatske državne samouprave prošlu subotu u Budimpešti – pri koj Gradišćanci nisu uspili u niti jedan od mjerodavnih gremijov u Državnoj samoupravi.

Većina je dobila nad manjinom. Ako je predsjednik dalekovidan, najt će mogućnosti, jer za cijelu hrvatsku zajednicu triba najti ipak bolje rješenje!“ – piše između ostaloga Petar Tyran, urednik Hrvatskih novina, tajednika Gradišćanskih Hrvatov, koji izlazi u Austriji, u uvodniku Moje mišljenje kojemu je dao naslov Ljubomornost i nenavidnost nas koču i na društveni razina!

Aktualno

Redovita skupština Društva Horvata kre Mure

U Sumartonu je 28. siječnja održana redovita skupština Društva Horvata kre Mure koja se odvijala prema zakazanome dnevnom redu.

Prihvaćena su prošlogodišnja izvješća, plan rada i proračun za 2011. g., izabrani su delegati za kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj te se dogovaralo oko organizacijskih poslova predsmotre Međimurske popevke.

Skupština je bila zakazana za 17 sati, međutim zbog nedostatka kvoruma opet je sazvana u 18 sati, na kojoj je sudjelovalo 43 člana. To je otprilike četvrtina članstva, naime prema posljednjim podacima, organizacija ima 167 ponovno registriranih članova. Nažalost, bilo je hrvatskih naselja iz kojih se nije odazvalo nijedan član.

Ladislav Gujaš, predsjednik, priopćio je članstvu dnevni red, koji je jednoglasno prihvaćen, te izvijestio o lanjskom radu.

Budući da je lani u Pomurju priređen državni Hrvatski dan, a bili su i manjinski izbori, Društvo Horvata kre Mure imalo je niz zadataka, u državnom Danu je bio koordinator u organiziranju i u samoj provedbi, a tijekom izbora predsjednik je imao podosta administrativnih zadataka, no njegovo djelovanje bilo je uspješno, naime u svakom naselju u kojem je bilo i prije manjinske samouprave, ona se opet utemeljila. Osim toga regionalna organizacija bila je sudionikom i suorganizatorom drugih priredaba: Državnoga malog nogometa, Dana hrvatske kulture u Fičehazu, Susretu zborova u Serdahelu, Hodočašća u Đudu, organizirala je Susret mladeži i Jesenske književne dane.

Kandidirala se zajedno s Društvom gradišćanske mladine i s Hrvatima iz Austrije za europske fondove. Prema riječima predsjednika, natječaj je prošao prvi krug i nada se da će tako biti i na drugom krugu. Sadržaj je natječaja podučavanje folkloru na tom području. Ukupna je vrijednost projekta 270 tisuća eura, od čega bi pomursko društvo imalo 31 tisuću eura. Izvješće o radu, jednako kao i financijsko izvješće Nadzorni odbor i Skupština jednoglasno su prihvatili.

Društvo Horvata kre Mure lani je od potpore državne organizacije Saveza Hrvata u Mađarskoj, preko natječaja od Zaklade za nacionalne i etničke manjine, od županijske samouprave, od godišnje članarine i od zajma radi osiguranja svog udjela za natječaj imalo oko milijun i osamsto osamdeset tisuća prihoda, a rashoda milijun i petsto tisuća, u kojem su troškovi raznih priredaba i potpomaganja drugih programa u regiji, putni troškovi i drugi. Društvo trenutno raspolaže s domalo četiristo tisuća forinti, to je rezerviralo za Međimursku popevku. Organizacija i ove godine želi ostvariti barem toliko prihoda, no uspije li unijski natječaj, naravno, imat će i više, no to će riješiti rebalansom proračuna. Predsjednik će i ovaj put pokušati predati natječaj NCA, možda s više izgleda nego lani. Dakako, pratit će i druge mogućnosti.

Nazočni članovi Skupštine Društva Horvata kre Mure

Prema planovima, organizacija bi htjela zadržati svoje tradicionalne programe i u 2011. g., a uz njih priprema i nove. Upravo će se u veljači provesti jedna od najvećih priredaba, predsmotra Međimurske popevke, koja će se održati 19. veljače u Keresturu. Domaćin će biti Osnovno obrazovno središte „Nikola Zrinski” u Keresturu. Uza stare kajkavske izvorne napjeve pomurskih Hrvata, na predsmotri će se izvoditi i izvorne međimurske pučke popijevke. Stručno povjerenstvo predsmotre tvorit će profesori: dr. Stjepan Hranjec, Dragica Karolina Šimunković, Branimir Magdalenčić i Miroslav Novak. Izabrat će 22 izvođača s četiri predsmotre za završnu večer koja će biti 4. lipnja u Nedelišću. Na pomursku se predsmotru prijavilo ukupno 16 izvođača, osam zborova, sedam solista i jedan trio. Priredbu će potpomagati Županijska institucija za prosvjetu i kulturu, koja je već i doznala sredstva, Udruženje hrvatskih manjinskih samouprava Zalske županije, obćana je pomoć i od Hrvatske državne samouprave. Organizatori bi voljeli da priredba bude na podjednakoj razini s priredbama u matičnoj domovini. Prema planovima, priredba će biti snimljena i poslije će se izdati CD ploča. Organizacija planira prirediti susret zalskih tamburaša i forum manjinskih samouprava.

Plan proračuna odnosno godišnji program za 2011. g. jednoglasno je prihvaćen, a nakon toga je g. Gujaš izvijestio o pripremama kongresa Saveza Hrvata u Mađarskoj, a izabrani su i mogući delegati za kongres, no njihov broj još nije konačan. Predloženo je da bude delegata iz različitih mjesta, tako su predloženi ovi članovi organizacije: Kristina Geröly, Biserka Kiš, Margit Sallai, Katica Koncer, Ana Kovač, Gordana Gujaš, dr. Jože Takač, Lajoš Vlašić, Zoltan Markač i Čaba Prosenjak.

Beta

Objavljeni natječaji NCA za 2011. g.

Raspisani su prvi natječaji Nacionalnoga civilnog osnovnog programa za potpomaganje funkcioniranja civilnih organizacija u 2011. godini. U Nacionalnome civilnom osnovnom programu NCA od 1. siječnja 2011. g. novi je organ upravljanja Fond za upravljanje Sándor Wekerle, koji je prema odlukama svojih kolegija objavio natječaj za podupiranje djelatnosti odnosno stručnih programa civilnih organizacija. U buduću će Fond za upravljanje pripremiti i provesti natječaje vezane za razvoj vjerskog, nacionalnog, manjinskog, civilnog i društvenog života. Objava natječaja dostupna je na web-stranicama:

www.wekerle.gov.hu, www.nca.hu.

Natječaj

Hrvatska državna samouprava prema Odluci Skupštine br. 225//2010. (18. rujna) raspisuje natječaj za dodjelu stipendije godišnje najviše 100.000 Ft (u dvije rate, tj. po semestru) redovitim studentima visokih učilišta.

Uvjeti stipendiranja:

Natjecati se mogu studenti s mađarskim državljanstvom, pripadnici hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj. Natjecati se mogu redoviti studenti svih visokih učilišta. Priloženo uvjerenje mjesne (županijske) hrvatske samouprave da je student(ica) pripadnik(ca) hrvatske manjine i da se uključuje u hrvatske sadržaje i aktivnosti mjesta boravka ili fakulteta. Dobro znanje hrvatskoga jezika (potvrda od nastavnika hrvatskoga jezika ili od mjesne (županijske) hrvatske samouprave, ako student(ica) ne studira kroatistiku ili nije upisao(la) visoko učilište u Hrvatskoj). Studenti(ce) trebaju priložiti presliku indeksa ili ispisane stranice e-indeksa prethodno završenog semestra. (Studenti(ce) prvoga semestra prilažu presliku maturalne svjedodžbe.)

Trebaju priložiti presliku potvrde o upisu aktualnog semestra. Preporuka za dodjelu stipendije HDS-a (Od hrvatske samouprave, profesora, voditelja KUD-a, itd.). HDS po ovome pravilniku dodjeljuje najviše deset stipendija za 2011. godinu. Stipendiste će izabrati Skupština HDS-a, na temelju ljestvice poretka Odbora za odgoj i obrazovanje.

Prijavni dokumenti jesu prijavni obrazac – Prijava za dodjelu državne stipendije studentata – Hrvatske državne samouprave (vidi na web-stranici: www.horvatok.hu) i potrebni priloženi dokumenti.

Prijave se mogu predati putem pošte (Országos Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24) do 15. ožujka 2011. godine.

BUDIMPEŠTA – Iduća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave bit će 26. veljače 2011. godine, s početkom u 10 sati u Uredu Hrvatske državne samouprave.

Mišo Hepp, predsjednik Skupštine, uz predloženi dnevni red, moli da svoje primjedbe i prijedloge (i prijedloge tijela ili ustanova na čijem ste čelu) u pisanom obliku pošaljete na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave najkasnije do 15. veljače 2011. godine.

Predloženi dnevni red:

1. Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: Mišo Hepp, predsjednik;
2. a) Prihvaćanje Plana rada Hrvatske državne samouprave za 2011. godinu. Referent: Mišo Hepp, predsjednik;
3. a) Prihvaćanje Plana poslovanja Neprofitnog poduzeća „Croatica“ za 2011. godinu. Referent: Čaba Horvath, ravnatelj, b) Rasprava o poslovanju Radija Croatice, c) Rasprava o poslovanju Hrvatskoga glasnika;
4. Prihvaćanje Proračuna Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za 2011. godinu. Referent: Joso Šibalin, ravnatelj;
5. Prihvaćanje Proračuna Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2011. godinu. Referent: Stjepan Blažetin, ravnatelj;
6. Prihvaćanje Proračuna Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa za 2011. godinu. Referent: Mišo Šarošac, voditelj;
7. Prihvaćanje Proračuna Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj za 2011. godinu. Referent: Štefan Dumović, ravnatelj;
8. Prihvaćanje Proračuna Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta iz Mađarske za 2011. godinu. Referent: Tibor Radić, ravnatelj;
9. Prijedlog i prihvaćanje Proračuna Hrvatske državne samouprave za 2011. godinu. Referent: Mišo Hepp, predsjednik;
10. Donošenje odluke o raspisivanju natječaja za voditelja Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa. Referent: Mišo Hepp, predsjednik;
11. Preinaka Osnivačkog dokumenta Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu. Referent: Gabor Győrvári, predsjednik Odbora za OiO.

Informativni boravci dvojice ministara u HOŠIG-u i sjedištu HDS-a

Obostrani susret ministra pravosuđa Republike Hrvatske Dražena Bošnjakovića i ministra javne uprave i pravosuđa Republike Mađarske, ujedno i zamjenika premijera Republike Mađarske Tibora Navracscisa održan je 24. siječnja u Budimpešti. Bila je to prilika i za posjet dvojice ministara budimpeštanskoj hrvatskoj školi i sjedištu HDS-a. U HOŠIG-u su ministre dočekale ravnateljica škole Anica Petreš Németh i doravnateljica Ana Gojtan te djeca koja su im u školskom predvorju priredila program dobrodošlice. Nakon programa ministri su razgledali prostorije vrtića i učionice, pogledali sat tjelesnog odgoja i plesa, te je razgovor nastavljen za okruglim stolom.

Razgovorima uz dvojicu ministara sudjelovali su ravnateljica i doravnateljica škole, predsjednik bivšeg saziva HDS-a Mišo Hepp, ravnatelj pečuške hrvatske škole i predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje bivšeg saziva HDS-a Gabor Győrvári, pročelnik pečuške slavistike i Odsjeka za kroatistiku Sveučilišta u Pečuhu Dinko Šokčević, Martin Išpanović, glavni referent za Hrvate pri nadležnome državnom tajništvu, te veleposlanik Ivan Bandić i treći tajnik Neda Milišić. Iako najavljeni, sastanku nisu nazočili Joso Šibalin, ravnatelj santovačke škole, i Stjepan Lukač s Hrvatskog smjera pri Odsjeku za slavensku filologiju Sveučilišta ELTE. Premda je posjet hrvatskoj školi bio internoga karaktera te o njemu nisu službeno obaviještena ni hrvatska glasila u Mađarskoj, temeljem informacija s internetskih portala posjet je organizatorima najavila i vaša urednica. Doduše, nije bilo prilike ni za kakve upite iako je tijekom posjeta bio posve otvoren za javnost i sasvim neformalne prirode.

U svom obraćanju visokim gostima ravnateljica budimpeštanske škole upozнала ih je s ustanovom i iznijela nekoliko gorućih problema. Između ostaloga kazala je: Pripadnici hrvatske nacionalne manjine imaju mogućnost obrazovati se na materinskom jeziku na svim stupnjevima obrazovanja od predškolskog do visokoškolskoga. Naša je škola izrasla iz naše prve narodnosne škole, Južno-slavenskog liceja osnovanog u Pečuhu 1946. g. Godine 1993. hrvatska je zajednica ostvarila naše stare želje – od razdvajanja hrvatske i

sprške škole postali smo svoji na svom terenu. Jeseni 1996. g. uselili smo se u sadašnju zgradu, živimo i radimo u svojoj zgradi, gdje su mjesto dobili vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom. Naša je škola dvojezična narodnosna škola koja očekuje učenike iz cijele države. Nastojimo našim učenicima osigurati sve mogućnosti koje imaju većinske škole – školske udžbenike, priručnike, suvremeno opskrbljene učionice i kabinete – no moramo svakako istaknuti da nam to u posljednje vrijeme ide sve teže, udžbenika i raznih pomagala na mađarskom jeziku ima u izobilju, a na hrvatskom jeziku manjkaju i najpotrebniji udžbenici i rječnici (iz prirodnoznanstvenih predmeta ih jedva ima – više nema nego što ima). Ipak moram reći da svi mi znamo kako ova škola nije jedna od mnogih – ne samo zbog toga što se ovdje uči hrvatski jezik i književnost, zemljopis, povijest i narodopis na hrvatskom jeziku, mnogi predmeti se predaju dvojezično – ovdje se njeguje hrvatski jezik, čuvaju tradicije i širi hrvatska kultura, ovdje odgajamo naše buduće intelektualce.

– Nedostaju nam i znanstvene knjige, znanstveno-stručni časopisi, računalni programi na hrvatskom jeziku, a nerijetko i stručni nastavnici (godinama su se učenici na hrvatska sveučilišta mogli javiti samo na kroatistiku – sada je to pitanje riješeno), međutim nestašica odgojiteljica, učitelja i nastavnika privremeno bi se mogla riješiti s gostujućim pedagogima iz Hrvatske. Poteškoće nam čini priznavanje hrvatskih kvalifikacija o završe-

nom obrazovanju radi omogućavanja ostvarenja prava na zapošljavanje. Željeli bismo da nam se omogući stručno usavršavanje odgojitelja, učitelja osnovnih i nastavnika srednjih škola u Hrvatskoj, zajedno s tamošnjim kolegama radi razmjene iskustava i upoznavanja suvremene metode rada u Hrvatskoj.

Imamo niz partnerskih škola (Požeška gimnazija, Osnovna škola Ante Kovačića u Zagrebu, Ženski đlački dom u Dubrovniku, Ženski đlački dom u Zagrebu, Osnovna škola u Velikoj). Suradnja se ostvaruje isključivo na temelju izravnih međuustanovnih dogovora.

Nedavno smo se uključili u Projekt Comenius, pa su nam bili gosti kolege iz Njemačke i Danske. Posljednjih godina nam u organizaciji Samouprave grada Budimpešte dolazi grupa učenika, pobjednika natjecanja o Europskoj Uniji iz Bosne i Hercegovine-kazala je Petreš Németh.

Gabor Gyórvári, ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu u Pečuhu, naglasio je kako strategijski plan HDS-a određuje i uloga hrvatskog školstva u Mađarskoj i pravac mogućeg razvoja, a programi škola tip nastave i učenja hrvatskoga jezika i u dvojezičnim ustanovama i u školama u kojima se hrvatski jezik predaje kao predmet.

Ukratko se osvrnuo na položaj pečuške hrvatske škole, školske ustanove Hrvata u Mađarskoj s najvećim brojem učenika, te zahvalio dvjema vladama na potpori u izgradnji školskoga središta ispred kojeg je još nekoliko manjih investicija. Cilj je hrvatskog školstva u Mađarskoj proširiti znanje učenika i njihovo što veće uključivanje u dvojezične srednjoškolske ustanove koje bi trebalo utemeljiti u svim hrvatskim regijama u Mađarskoj. Naglasio je potrebu studiranja u svim granama znanosti kao i pojednostavljivanje tijeka nostrifikacije diploma. Najvažniji je cilj, kazao je Gyórvári, učenje hrvatskoga jezika, njegovanje tradicija i čuvanje identiteta. Skrenuo je pozornost ministru Bošnjakoviću na obećanje hrvatske vlade o 50% financiranja izgradnje učeničkog doma u Santovu, što još nije ispunjeno iako je mađarska vlada svoje obveze već preuzela. Potvrdio je to kli-

manjem glave i ministar Navracsics. Gyórvári je između ostaloga kazao kako projekt razvijanja hrvatske škole u Santovu ima dalekosežne političke posljedice u očuvanju bunjevačkih i šokačkih Hrvata u Bačkoj te može znatno utjecati na rješavanje bunjevačkog pitanja. Dinko Šokčević, pročelnik Odsjeka za kroatistiku i Instituta za slavistiku Sveučilišta u Pečuhu, osvrnuo se na povijest Odsjeka utemeljenog 1949. godine. Odsjek trenutno pohađa šezdesetak studenata, nastava se izvodi na hrvatskom jeziku, suradnici su pripadnici hrvatske manjine u Mađarskoj, nažalost, samo ih je četvero, pa je zamolio lobiranje kod nadležnih tijela za dobivanje još jednoga statusa od 2012. godine. Naglasio je kako se rad odvija po više programa. Osvrnuo se i na budimpeštansku slavistiku i unutar nje na hrvatski smjer koji nije samostalan kao u Pečuhu i kako bi trebalo poraditi na tome.

Mišo Hepp, predsjednik bivšega saziva HDS-a, u svom obraćanju je najveću pozornost posvetio stanju izgradnje učeničkoga doma u Santovu kazavši kako bez ustanovne pozadine nema budućnosti Hrvata u Mađarskoj.

Nakon posjeta HOŠIG-u dvojica ministara u pratnji veleposlanika Ivana Bandića i trećeg tajnika Nede Milišić te Dinka Šokčevića posjetili su sjedište HDS-a gdje ih je dočekaio voditelj Ureda Jozo Solga sa suradnicima i užim krugom u kojem su bili Mišo Hepp, Gabor Gyórvári, a sastanku su nazočili glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika Branka Pavić Blažetin te voditeljica Radija Croatice Kristina Goher. Ostali hrvatski mediji, iako je sastanak bio otvoren, nisu bili nazočni. Hepp je upoznao ministre s političkim ustrojem Hrvata u Mađarskoj i zakonskom pozadinom djelovanja HDS-a te ustanova u njegovu održavanju. Izrazio je nadu kako će matična domovina Republika Hrvatska što prije postati članicom EU-a, te zamolio za požurivanje ispunjenja obećanja hrvatske vlade glede 50% sufinanciranja izgradnje učeničkog doma u Santovu te posredovanje ministra Bošnjakovića u vezi s tim.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Gábor Várgosz

KANIŽA – 3. veljače u uredu Županijske manjinske samouprave u Rozgonyievoj ulici, zasjedala je Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije. Od sedam zastupnika sudjelovalo je šest, a nazočili su i neki predsjednici manjinskih samouprava, naime raspravljalo se o proračunu Županijske samouprave u čijem je okviru i proračun Udruženja hrvatskih manjinskih samouprava. Dr. Jože Takač, predsjednik Županijske samouprave, izvijestio je nazočne o financijskom položaju organizacije. Zahvaljujući prošlogodišnjem djelovanju Udruženje u svome proračunu ima milijun i četrsto tisuća forinti, to će biti velika pomoć manjinskim samoupravama u početnom razdoblju dok ne stigne diferencirana potpora. Govorilo se o tome da će uplatu članarina za Udruženje odgoditi iza kolovoza, kada će prema očekivanjima biti više financijskih kapaciteta. Zasad Županijska samouprava skupa s Udruženjem računa s dva milijuna i 400 tisuća forinti prihoda u 2011. g., u kojem su osim ostatka od prošle godine uvrštene državna potpora i članarina za Udruženje. Izglasovan je honorar za predsjednika u iznosu mjesečno dvadeset tisuća forinti, te za zastupnike godišnje četrdeset tisuća forinti. Pristigle su dvije molbe za financijsku pomoć, od Društva Horvata kre Mure za predsmotru Međimurske popevke, te za Pomurski fašnik u Pustari. Za Međimursku popevku izglasovano je dvjesto tisuća forinti potpore, a za Pomurski fašnik, koji će se prirediti u Pustari, pedeset tisuća. Županijska manjinska samouprava moli sve predsjednike mjesnih manjinskih samouprava da dostave svoj godišnji program preko e-maila predsjedniku dr. Joži Takaču radi usklađivanja.

BUDIMPEŠTA, KERESTUR – Povodom Dana Sveučilišta nacionalne obrane „Nikola Zrinski“, 2. veljače Zrinski kadeti iz Kerestura, te Zrinska garda iz Čakovca položili su vijenac na spomenik velikana u budimpeštanskoj ustanovi. Suradnja između Sveučilišta i naselja u okolici Novoga Zrina, s jedne i druge strane granice, započela je nakon društvenih promjena, naime visokoškolska ustanova započela je iskopavanje na tome mjestu u potrazi za ostacima utvrde. Zahvaljujući skupini studenata pod vodstvom časnika dr. Lászla Padanyia, danas se već točno zna gdje se ona prostirala. Naselja vezana za prošlost te utvrde sa Sveučilištem i županijskim muzejom prije nekoliko godina potpisala su sporazum o čuvanju i njegovanju spomena Nikole Zrinskog i njegove obitelji, stoga svake godine organiziraju Međunarodne kulturološke susrete, odnosno stručne konferencije i međusobno se posjećuju priredbe vezane za taj povijesni lik.

Pijaristička je gimnazija u Kaniži 2009/2010. školske godine pokrenula podučavanje hrvatskoga jezika i time postala jedina srednjoobrazovna ustanova u tome pomurskom gradu, u kojoj je učenje hrvatskoga jezika uvršteno u nastavu. Nastava je započela s tri učenika u tzv. nultom razredu, oni su otada uspješno maturirali i nadalje uče hrvatski. Od ove školske godine u gimnaziji već sedamnaestoro uče hrvatski jezik u raznim oblicima, a cilj je gimnazije da se jezični sati toliko povisuju da mogu zaposliti i jednog profesora hrvatskoga jezika u stalnome radnom odnosu. U Pijarističkoj gimnaziji svake godine se organizira otvoreni dan na kojem je ovaj put bilo mnoštvo učenika iz hrvatskih pomurskih mjesta i sudjelovali su na satu hrvatskoga jezika. Usporedim li tri sa sedamnaest, to je gotovo šest puta više, dakle napredak u odnosu na prošlu školsku godinu golem je što se tiče broja učenika koji uče hrvatski jezik u Pijarističkoj gimnaziji, no želite su još veće, stoga je doravnateljica Marija Kanižai, podrijetlom iz Serdahela, još ujesen posjetila serdahelsku osnovnu školu i pozvala učenike da se upoznaju s tom školom, gdje također mogu učiti hrvatski jezik ukoliko se ne žele upisati u neku od dvojezičnih škola u Budimpešti ili Pečuhu. Ona im je naglasila da je znanje hrvatskoga jezika golema vrijednost, i to je veliko blago kojim raspolažu učenici koji pohađaju narodnosnu školu. Posjet je urodio plodom, naime na otvorenom danu na hrvatskom satu bilo je toliko djece da nisu mogli svi stati u učionicu.

Na otvorenom danu Zsolt Vereb, ravnatelj pijarističke škole, izvijestio je djecu i roditelje o raznim mogućnostima te ustanove.

Kaniška Pijaristička gimnazija, osim toga što nudi saznanja klasične gimnazije, jedinstvena je u tome što je katolička gimnazija koja odgaja djecu na vjerski život i time nudi vrlo mnogo dodatnih sadržaja kojih nema u drugim gimnazijama. To je gimnazija koja odgaja na zajednicu, organiziraju se mnogi zajednički programi vezani za vjerske blagdane, hodočašća, razni izleti u prirodi i posebno paze na psihički razvoj svakog učenika.

Mnoštvo učenika iz hrvatskih sela na otvorenom danu u kaniškoj Pijarističkoj gimnaziji

Doravnateljica
Marija Kanižai

Polaznici gimnazije mogu birati učenje tri strana jezika: engleski, njemački i hrvatski, a svakome je obvezatan latinski jezik. Gimnazija je od ove školske godine pokrenula i dramski i realni smjer. Na dramskome djeca usvajaju vještinu glume, ponašanje u pojedinim situacijama te dobru komunikaciju, a na realnome smjeru povećana je satnica matematike i fizike. Ustanova je i akreditirano središte za ECDL ispite iz informatike, pa oni koji polažu ispit, dobivaju diplomu europske razine. Učenici koji bi se upisali iz udaljenijih mjesta, imaju mogućnost smještaja u đačkome domu. Prilikom prijama ustanova uzima u obzir rezultate učenja na kraju sedmog i polugodišta osmog razreda. Središnji se prijamni ispit ne traži, no pozivaju se učenici na razgovor. Zainteresirani ostale informacije mogu pronaći na web-stranici škole: <http://nk-piar.hu>.

Učenje hrvatskoga jezika u gimnaziji

U odnosu na prošlu godinu hrvatski se jezik podučava u tri skupine. Nastavlja se u petogodišnjoj gimnaziji u čijim okvirima djeca u nultom razredu mogu učiti hrvatski jezik tjedno 15 sati, to je namijenjeno učenicima koji već imaju neko jezično predznanje. Učenici potkraj godišta ili početkom druge školske godine mogu maturirati iz tog jezika, odnosno polagati srednji stupanj državnoga jezič-

nog ispita. Od ove je školske godine učenje pokrenuto i u 11. razredu, naime djeca u 9. i 10. razredu nauče jedan strani jezik i iz toga maturiraju, a onda u 11. razredu mogu početi učiti drugi strani jezik. Od ove školske godine oni koji su maturirali iz engleskog jezika potkraj 10. razreda, u 11. razredu mogu birati njemački ili hrvatski jezik, a koji su maturirali iz njemačkog jezika, mogu birati engleski ili hrvatski jezik, no i maturski jezik uče dalje, kako bi razina znanja ostala. Tako su desetero učenika izabrali hrvatski jezik kao drugi strani jezik i uče ga tjedno tri sata. Također tjedno tri sata imaju oni učenici koji su prošle godine pohađali nulti razred i maturirali. Na taj način učenje hrvatskoga jezika u Pijarističkoj gimnaziji postupno ulazi u nastavu na svako godišće. Prošle godine bilo je pokušaja da se učenje hrvatskoga proširi i na druge srednje škole tako da se pokrene kružok hrvatskoga jezika, poradi toga ustanova je pisala natječaj kod Zaklade za nacionalne i etničke manjine, te Hrvatske državne samouprave, no, nažalost, neuspješno.

Nastavnice Jolanka Tišler i Gabrijela Čiček već su prošle godine skupa izradile nastavni plan koji se temelji na kompetencijskome pristupu, učenje je podijeljeno na komunikaciju, gramatiku, čitanje, razumijevanje i prevođenje teksta. Knjige su nabavile u Hrvatskoj, to je udžbenik učenja hrvatskoga jezika za strance. Nastavnice su vrlo radosne što se povećao broj učenika koji uče hrvatski i da je na otvorenom danu bilo mnoštvo djece iz okolnih hrvatskih naselja. Treba reći da nije lako ni za učenika ni za nastavnike imati toliko sati istog predmeta u jednome tjednu. Treba jako mnogo truda da ti sati budu raznovrsni, zanimljivi, ali se učiteljice veoma trude, nastoje na sate uvijek unositi novosti:

– Nama snagu daju učenici koji su uspješ-

Učenici iz okolnih
hrvatskih sela

Prepuna učionica
na otvorenom danu

Učenici 11. razreda uče hrvatski jezik s nastavnicom Jolankom Tišler

no maturirali, koji su ove godine krenuli u nulti razred i koji su za drugi svoj strani jezik izabrali hrvatski. Zadovoljne smo njima, trude se i vidljiva je kod njih i emotivna veza s jezikom i hrvatskom kulturom. Većina su djeca hrvatskih roditelja, ali ima i takvih koja nisu, ali žele učiti hrvatski jezik. Jako su djelotvorni, s izvanrednom željom uče hrvatski jezik. S jedne strane imamo motivaciju od učenika, a s druge strane od ravnateljice i doravnateljice Marije, koji se veoma pozitivno odnose prema hrvatskom jeziku, prema mogućnostima ustanove osiguraju sve što je potrebno za učenje jezika – reče Jolanka Tišler nakon otvorenog sata.

Osim učenja jezika, nastavnici i čelnici ustanove pokušaju nuditi saznanja i iz narodopisa, odnosno kulture. Za učenike koji uče hrvatski jezik organizirali su izlet biciklima u Čakovec, gdje su pogledali znamenitosti grada. Postupno se radi na uspostavljanju veza s nekom vjerskom školom iz Hrvatske. Bilo je pokušaja da se preko natječaja nabave sredstva za hodočašće u Hrvatsku, međutim ustanova ni u tome nije imala sreću. Upravo zbog toga sam se sjetila zapitati doravnateljicu surađuje li gimnazija s kaniškom Hrvatskom manjinskom samoupravom, koja bi možda mogla dati više informacija ili pomoći pri pisanju natječaja, odnosno uključivanja djece u hrvatske sadržaje, naime mislim da je i njoj važno da u gradu jedna školska ustanova nudi učenje hrvatskoga jezika u nastavi, jer to je najbolji način učenja jezika za mlade naraštaje:

Doravnateljica Marija Kanižai kazala je za naš tjednik:

– Iskreno rečeno, veza s manjinskom samoupravom nije loša, ali ni dobra, no mislim da je to zbog toga što i naša ustanova, a i samouprava, osim niz zadataka, nije se sjetila da pronalazi zajedničke interese. Upravo sam se toga sjetila da to treba popraviti kada smo dobili mogućnost da nas nekolicina odlazi na koncert Plesnog ansambla Lado u Čakovec. U buduću bih svakako voljela prisnijeti suradnju, pokušat ćemo biti i mi aktivniji kako bi komunikacija bila bolja, kako bismo više saznali o aktivnostima samouprave, a nadam se da će i samouprava nuditi pomoć ako je trebamo. Bilo bi nam znatno lakše kad bismo mogli zaposliti nastavnika hrvatskoga jezika u punom statusu i

onda bi ta osoba mogla pripaziti i na izvannastavne aktivnosti, na povezivanje s raznim hrvatskim sadržajima izvan ustanove.

Doravnateljica je sretna što su stigli mnogi učenici iz hrvatskih sela, neki su došli čak i sa svojim roditeljima. Ona smatra da je to najbolje jer to znači da obitelj ozbiljno razmišlja o budućnosti svoga djeteta. Ona bi se vrlo radovala kada bi od njih mnogi izabrali učenje hrvatskoga jezika u njihovoj gimnaziji.

Kako o svemu tome govore učenici koji su već maturirali iz hrvatskog jezika, a kako oni koji su tek sada počeli učiti hrvatski jezik?

Keresturkinja Žuzana Kos lani je pohađala nulti razred i već lijepo razgovara na hrvatskom jeziku, njezine su sestre pohađale hrvatsku gimnaziju u Budimpešti, no ona nije htjela tako daleko ići od svoje obitelji i radovala se što je mogla učiti hrvatski i u Kaniži:

– Maturirala sam iz hrvatskog jezika učenjem, bio je dosta težak i pismeni i usmeni ispit, no uspjela sam. Meni dosta pomažu sestre u učenju hrvatskog jezika, jedna mi studira u Zagrebu ekonomiju pa kada dođe doma, onda razgovaramo na hrvatskom jeziku.

Katica Kovač druga je učenica koja je maturirala iz hrvatskoga jezika u toj gimnaziji:

– Volim pohađati tu školu, baš je obiteljska atmosfera, učimo mnogo jezika i mislim da je to danas važno.

Aleks Tišler, koji također ima već maturu, razmišlja slično, kaže da čovjek što više jezika zna, to lakše se zaposli bilo gdje u svijetu.

U 11. razredu nastavu hrvatskog jezika pohađa deset učenika, među njima je i Gabrijela Tot iz Letinje, ona je izabrala hrvatski zbog svojih roditelja; Laura Kanižai ima roditelje Hrvate, razmišlja o studiranju u Zagrebu; David Bado iz Sumartona nekoliko je godina učio hrvatski jezik, ali je već mnogo zaboravio, stoga je počeo od nule; Ilea Borda iz Kaniže ima roditelje Hrvate, kaže da mnogo mu se više sviđa hrvatski jezik nego engleski i zato se javio na nj; Matija Vugrinec iz Gelnháze, Petar Pelikan iz Varvölgye i Aron Rahker iz Vokanya stanuju u dačkom domu, oni su zbog simpatije izabrali hrvatski jezik, sviđa im se mentalitet ljudi, smatraju važnim učenje jednoga slavenskog jezika, naime Mađarsku okružuju zemlje slavenskih naroda, i imaju prijatelje u Hrvatskoj.

KANIŽA – Od 5. veljače taj pomurski grad i službeno je postao sveučilišnim gradom. Kaniški kampus Sveučilišta Pannon djeluje već deset godina. Upočetku je pokrenut redoviti studij turizma i hotelijerstva, zatim od 2002. g. moglo je već upisati i struku tehničkog informatičara, potom struku računovodstva, inženjera informatike, od 2005. g. pokrenut je i studij za asistente menadžera, stručnog menadžera turizma, bankarskog službenika, inženjera strojarstva. Od jeseni će osim preddiplomskog studija inženjera logistike i strojarstva pokrenuti i diplomski studij. Fakultet u gradu pohađa više od 550 studenata.

KERESTUR – Hrvatska manjinska samouprava i osnovno obrazovno središte toga mjesta 12. veljače, s početkom u 15 sati organizira tradicionalnu fašničku povorku. Povorka kreće od škole prema Kalacibi, gdje kuharice svakoga čekaju s krafnom i čajem, a nakraju na školskom će dvorištu skupa zapaliti «baba zimu».

ČAKOVEC – Dana 28. siječnja 2011. otvorena je izložba pod nazivom „Mura – rijeka koja nas spaja”. Ona je postignuće međusobnih susreta, organizacije fotografskih radionica i druženja članova fotoklubova iz Kaniže, Murske Sobote, Lendave i Čakovca. Susrete i suradnju četiriju klubova pokrenuo je čakovečki fotoklub još prethodne godine, a projekt suradnje i promicanja fotografije zamišljen je kao niz susreta članova klubova na način da svaki klub predstavi svoj kraj, sve njegove prirodne ljepote, te njegove kulturne, povijesne, etnološke i kulinarско-enološke znamenitosti. Izložba je postavljena od 54 fotografije 21 autora. Čakovečki fotoklub, kao idejni nositelj cijeloga projekta, odlučio je ove susrete promicati preko fotoizložbe koja bi putovala od Hrvatske preko Slovenije u Mađarsku, od Čakovca, preko Lendave i Murske Sobote u Kanižu. Izložba je postavljena u galerijskom prostoru Zgrade «Scheier» do 24. veljače, a zatim nastavlja svoj put do slovenske Lendave i Murske Sobote, pa u Kanižu.

KOLJNOF – Na poziv mjesne Hrvatske manjinske samouprave će Kazališno društvo Hrvatskoga Židana 13. februara, u nedilju, početo od 16 uri nastupati u koljnofskom kulturnom domu s trimi skeči Joška Weidingera, pod naslovom „Maskenbal”, „Nevidljivi metulji” i „Ženit, udavat – Ča je to?”. Organizatori svakoga rado čekaju!

MOHAČ – U kinodvorani Kossuth 12. veljače, s početkom u 18 sati priređuje se koncert Tamburaškog orkestra Šokadija, povodom pete obljetnice njegova utemeljenja.

Magic Act Show

U organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti i Hrvatske samouprave V. okruga grada Budimpešte, 24. siječnja u kazališnoj dvorani Palače Duna održana je kazališna predstava Satiričkog kazališta Kerempuh iz Zagreba pod naslovom Magic Act Show. Napunila se kazališna dvorana, ulaz je bio slobodan, a napomenimo kako su u prvih nekoliko redova sjedili djelatnici diplomatskih predstavništva stacioniranih u Budimpešti. Gledateljstvu su se nakon petnaestak minuta kašnjenja, pred sam početak predstave obratili veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić i ministar pravosuđa Republike Hrvatske Dražen Bošnjaković koji je toga dana imao dvostrane razgovore u Budimpešti sa svojim kolegom ministrom Tiborom Navracicsem. Napomenimo kako su predstavu omogućili Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske, Grad Zagreb i Samouprava V. okruga (Lipótváros) grada Budimpešte.

Budimpeštanska izvedba, kako je u samoj predstavi naglasio jedan od glumaca Tarik Filipović, bila je 299. izvedba od premijere 2003. godine. Jedna zanimljiva antikazališna priča za čije iščitavanje na prvoj razini dovoljno je prepoznavanje komike i mimike, te opčinjenost već viđenim opsjenarskim trikovima, dok dublje sagledanje poruke njezine intertekstualnosti zahtijeva predznanja i upućenost u stvarnu društvenu i političku scenu i Hrvatske toga vremena i njezina okruženja te poznavanje prošlosti, sadašnjosti i društvenog ritma sredine iz koje je predstava iznikla.

Projektanti i izvođači radova u predstavi su René Bitorajac, Tarik Filipović, Luka Vidović, a uz njih sudjeluju Kristina Bajza, Lidija Iveković. Glazbenoj produkciju potpisuju Mario Mirković – Shy By Studio, video Tomislav Rukavina, programiranje i animaciju Dejan Veličković, scenografiju Miljenko Sekulić – Sarma, kostimografiju Vedrana Rapić, dizajn svjetla Olivija Marečić. Na predstavi koja traje osamdesetak minuta autori pozivaju ovim riječima: „Mađioničarski trikovi, vicevi, glazbeni brojevi i tri poželjna (iako ne i slobodna) hrvatska glumca. Pa tko voli – nek izvoli...”, a iz teksta programske

knjižice izdvajamo: Ovo je najveća glupost ikad postavljena na kazališnim daskama. „MAGIC ACT SHOW” katastrofalan je spoj tragično loše glume i jezive iluzije. Više od sat vremena neviđene dosade: neduhoviti skečevi, prozirni i već viđeni trikovi, vrlo loši videozapisi, ružne djevojke i jeftini kostimi, a sve to u izvedbi netalesiranih glumačkih diletanata TARIKA FILIPOVIĆA i RENÉA BITORAJCA te degutantno lošeg mađioničara (prodavača magle, iluzionista) LUKE VIDOVIĆA – ILLUMANA.

U predstavi gdje se skečevi izmjenjuju s mađioničarskim prizorima glavni protagonisti ove ponešto (najblaže rečeno) drugačije predstave poigrali su se stvarnošću. Ulazili su u špilju krapinskoga pračovjeka, prenosili uživo iz beogradskog studija emisiju „Ćirilica”, interpretirali dijelove „Labuđeg jezera”, pomoću „izuma suvremene tehnologije” dočaravali zbilju iz pogleda Josipe Lisac i Osame bin Laden, pokazali kako se danas „proizvode” estradne zvijezde i sve to upotrijebili zanimljivim promidžbenim porukama i drugim duhovitim dosjetkama.

Uza sve to mađioničarskim vještinama Luke Vidovića na pozornici su nestajali i

nastajali i novčanici, raspolovljavali se i povećivali konopci, premještale boce... Publika je bila zadovoljna, a kako i ne bi, ta gledali su predstavu dobitnicu nagrade Zlatni smijeh.

Branka Pavić Blažetin

Obavijest

Pedagoški fakultet Visoke škole Józsefa Eötvösa u Baji u jesen 2011/2012. akademske godine ponovno pokreće Hrvatski izvanredni dopunski tečaj koji će trajati četiri semestra za one učitelje i odgajatelje koji još nemaju hrvatsku diplomu, samo mađarsku, kako bi predmete na našem jeziku mogli predavati u skladu s važećim propisima. Daljnje informacije mogu se dobiti na Nastavnom odjelu naše škole.

*Odjel za hrvatski jezik
Instituta za narodnosne i strane jezike
6500 Baja, Segedinska cesta 2,
Tel.: (79) 524-624*

Trenutak za pjesmu

Željko Maljevac

Moj Sisak grad

Uvijek kad teško je zbog stvari glupe
Život mi vraća šetnja pokraj Kupe
I kad mi je uistinu svega dosta
Opija me čarolija Starog mosta
I kad propadne zadnja nada
Utješi me hlad Starog grada
Kad je malo pravog novca
Utjehu pruža klupa Viktorovca
Kad izgubim osobu posebno dragu
Ćutim ljepotu jezerca u Capragu
Ima nešto lijepo u tom Zelenjaku
Otjera mi bol i muku svaku
I kad je srdžba pala teška, ljuta
Nema dražeg od Tomčevog puta
Preda mnom je želja svježja, nova
Živjeti u zelenilu lijepog Galdova
I kad me ona crnka ne bi htjela
Moja je duša na kupalištu Zibela
I kad nema ništa lijepog, dobrog
Živim u mitovima Siska Starog
I sanjam starog dobroćudnog zmaja
Što čuva vjerne anđele Brzaja.
To je moj lijepi, dragi Sisak grad
Uz koji sam uvijek ponosan i mlad
Sisak, 31. siječnja 2011.

KUD „Mohač”

Samostalna kulturna večer

Kako je već postalo tradicijom, tronacionalni (hrvatsko-njemačko-mađarski) narodnosni KUD «Mohač» svake godine priređuje samostalnu kulturnu večer s bogatim cjelovečernjim programom. Ove godine, u subotu, 22. siječnja, u prepunoj velikoj kinodvorani „Kossuth” u Mohaču održana je hrvatsko-njemačka kulturna večer, a u dvoipolsatnom programu nastupile su plesne grupe svih pet dobnih skupina, od najmanje djece, preko učenika nižih, viših razreda i mladeži, do najstarije izvorne plesne skupine koja okuplja osnivačke članove Društva utemeljenog još prije 38 godina.

Kako nam reče voditelj KUD-a «Mohač» Stipan Filaković, u okviru cjelovečernjeg programa članovi KUD-a «Mohač» prikazali su devet koreografija, među njima hrvatske koreografije: Buše, Žetva, Plesovi iz Podravine, Gradišćanskohrvatski plesovi, i jednu trojezičnu koreografiju pod nazivom U tri glasa, s dječjim igrama i plesovima na hrvatskom, njemačkom i mađarskom jeziku.

Osim toga prikazan je i dvojezični, njemačko (švapsko)-šokački svatovac, čime su lani u studenom osvojili prvo mjesto na njemačkom natjecanju. Plesne skupine pratio je jedan njemački orkestar i TS «Baranja» iz Pečuha. Uskoro će prirediti još jednu samostalnu večer koja će biti pretežno mađarskoga sadržaja, ali će biti i hrvatskog i njemačkog programa.

KUD «Mohač» i dalje niže uspjehe, među posljednjima navedimo zlatnu kvalifikaciju lani u studenom na njemačkoj smotri odnosno natjecanju u Pečvaru (Pécsvárad) gdje je s koreografijom Švapsko-šokačkog svatovca osvojio i prvo mjesto.

Kulturno-umjetničko društvo «Mohač» koje danas okuplja 180-ak članova u pet dobnih skupina, 5. veljače nastupit će na Velikome njemačkom balu u Mohaču, zatim 19. veljače na Njemačkom balu u Lančugu, a 26. veljače na Šokačkom balu u Olasu. Zatim 5. ožujka slijedi nastup na poklade u Mohaču.

S. B.

IX. međunarodni kroatistički znanstveni skup

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pečuh, 2010

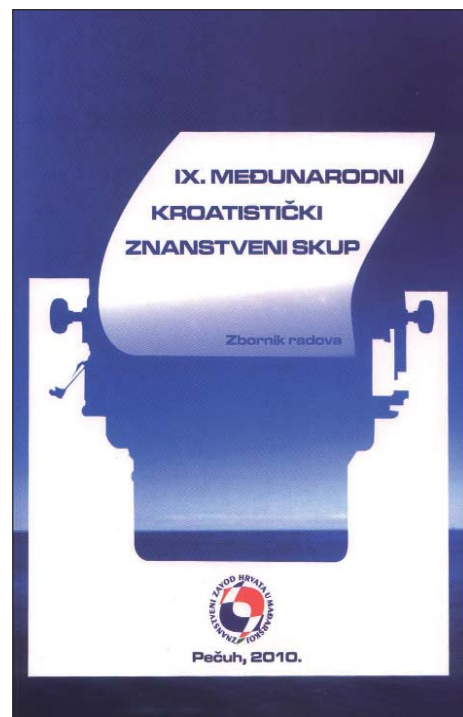
Verba volant, scripta manent, stara latinska uzrečica, na primjeru Zbornika pečuških kroatističkih skupova mogla bi biti prevedena: svaki skup traje dok traje, riječi odu, i nekada poslije nekoliko vremena, ako to nije objavljeno, zapravo, i zaboravimo što smo dobroga čuli. Stoga svaki skup doista završava tek objavljivanjem zbornika. Znaju to i organizatori Pečuškoga međunarodnog kroatističkog znanstvenog skupa, koji se održava dvogodišnje. Posljednji skupovi pa i X. (21–22. listopada 2010. godine) održani su u organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Regionalnog središta Mađarske akademije znanosti.

U sklopu svečanog otvorenja narečenoga skupa predstavljena je i knjiga zbornik: *IX. međunarodni kroatistički znanstveni skup, Zbornik radova, Pečuh, 2010* što ga je predstavila Diana Stolac s riječkoga Sveučilišta. Izdavač je ovoga vrijednog zbornika Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj. Zbornik je uredio Stjepan Blažetin, a recenzenti su Ernest Barić, Stjepan Blažetin, Janja Prodan i Dinko Šokčević.

Zbornik na svojih 347 stranica pokazuje velik broj autora, mnoštvo tekstova, ali i obilje različitih tema od kojih je dio onih koji su povezani s hrvatskim i mađarskim jezikom te s hrvatskom i mađarskom kulturom, a bilo je i zadanih tema IX. Međunarodnoga znanstvenog skupa, pa je svoje mjesto našlo čak pet radova o Marinu Držiću. Posebna je vrijednost toga što su oni objavljeni u Zborniku jer da su se ti radovi rasuli, zapravo, ne bismo znali koliki je i kakav bio prihvat Držića u Mađarskoj, na mađarskoj pozornici. Osim radova o Držiću, zbornik u okviru I. bloka (književna sekcija) sadrži radove i o drugim autorima. Književni blok u zborniku okuplja šesnaest radova; našao se tu i rad o Titušu Brezovačkom i Ranku Marinkoviću, piše se o stilu Sarajevskog Marlboro, Motivu povratka u pjesništvu Hrvata u Mađarskoj, tu su i ostali vrijedni autorski prinosi. U drugome bloku (jezična sekcija) također se donosi šesnaest radova. Među njima nema posebne čvrste poveznice kao što je ime Marina Držića povezal radove petero autora u književnome bloku. Nalazimo vrijedne prinose koji govore o vezama hrvatskoga i mađarskoga jezika. Tako je i u sklopu promocije zbornika, promotorka Diana Stolac izdvojila, u svakom slučaju, vrlo bitne onomastičke radove koji govore o nazivima posebno u području blizu granica i o tome koja su od tih imena ili naziva ostali, koji su promijenjeni, koji su uvjetovani vremenom i društveno-političkim uvjetima i administrativnom upravom Mađarske nad Međimurjem, (Mađarizacija međimurskih ojkonima – (neuspjio) pokušaj brisanja hrvatskog identiteta u Međimurju). Radovi

nude i uvid u vlastita imena, recimo u ženska vlastita imena (Osobna imena pomurskih Hrvata od 1794. do 1990. godine). Tu su se našli podaci o mnoštvu govornika toga područja koji su prihvatili neki, čini se mali broj ženskih imena, dok se kod muških imena našlo velik broj imena, dakle nalazi se mnogo više različitosti u imenovanju muškaraca potkraj 18. i 19. stoljeću, naglasila je gđa Stolac. Osim onomastičkih tema tu je i niz dijalekto- loških, književno-jezičnih, književno-povijesnih tema kao što su bilješke uz prijevod Svetoga pisma (Pabirci iz Katančićeva prijevoda Svetoga pisma 1832), te niz tema suvremenog karaktera, među njima i posebno zanimljiv rad (Uporaba i prevodenje internacionalizama u hrvatskom i mađarskom jeziku s posebnim naglaskom na razdoblju nakon demokratskih promjena u Mađarskoj i Hrvatskoj) koji govori o internacionalizmima u hrvatskom i mađarskom jeziku, što je značajka malih jezika potkraj 20. i početkom 21. stoljeća. Naime mnoštvo novih riječi u male jezike ulazi putem engleskog jezika i na različite načine se prihvaćaju u malim jezicima, hrvatskom i mađarskom. Puristički stav prema stranim riječima u mađarskome jeziku dugo je priječio takve ulaze, a hrvatski jezik ima manje izražen purizam u tom smislu u svojoj povijesti. Danas je teško zadržati hrvatske ili mađarske nazive ili novim činjenicama dati hrvatska ili mađarska imena. Nerijetko usporedno postoje i mađarski i engleski, odnosno hrvatski i engleski nazivi, i ne zna se u daljnjem razvoju koliko dugo će biti moguće održati hrvatske nazive.

Objavljeni zbornik pokazuje dobro nastojanje organizatora da okupe stručnjake iz Hrvatske i Mađarske te Austrije, Slovenije, Vojvodine koji pokušavaju na ovim zajednič-

kim prostorima vidjeti koja su ta zajednička prožimanja i koliko možemo jedni drugima, zapravo, dati i na koji način možemo zajednički živjeti i u književnosti, i u kulturi, i u jeziku.

Branka Pavić Blažetin

Mise na hrvatskom jeziku u pečuškoj kertvaroškoj crkvi

20. veljače u 16 sati, nakon mise o Hrvatima u Mađarskoj predavat će prof. Đuro Franković;

21. veljače (ponedjeljak) u 18 sati misa za Ladislava Matuška i velečasnog Ladislava Báthorya na mađarskom jeziku, s nekoliko hrvatskih pjesama;

20. ožujka u 16 sati, a nakon mise o korizmenim običajima izlagat će Ruža Begovac.

Spomen-priredba Joški Weidingeru sa skeči, tamburami i himnom

Frenetična židanska premijera

Marija Kolnhofer i Zoltan Keresteš su uvjerljivi i unikatni u svoji uloga

Polako se napunjuje židanski kulturni dom 29. januara, u subotu uvečer s gledateljima. Nad kulisama veliki portret lani preminuloga gradišćanskoga pisca i prijatelja Židancev, Joška Weidingera, komu je posvećen ov kazališni večer. Nije to samo simpla-premijera židanskoga kazališnoga društva, nego i sastanak s petrovskim komedijašima ki isto tako nosu u torbi za ovu priliku tri skeče od spomenutoga autora (te smo vidili lani u Petrovom Selu, prilikom 20. obljetnice Igrokazačkoga društva). Dokle se ne začme predstava, spustimo se u razgovor s 80-ljetnom tetom Terezijom Horvat-Varga, ka nam povida da je ona na svakom igrokazu nazočna, štoveć u mladosti je još i ona igrala. To još veli da imaju bojsek i danas Židanci takove šikane igrače ki bi lako imali mjesta još i med glumci u Narodnom kazališću u Budimpešti.

Jadrana Tot, jur drugo ljeto režiserka ovoga društva (prlje je bila Zita Horvat) veljek na početku programa najavljuje petrovski komedijaški duo Lasla Škrapića i Zoltana Kurca u skeču *Viagra*. Mali jezični nesporezumi daju veliki razlog za smih i veselje, a to će se samo pojačati u nastavku večera. Prvi židanski kratki šalni igrokaz, pod naslovom *Maskenbal*, onda zajde do vrhunca, kad se šef kafića Joško Ravadić, kot jedan beskućnik dorebeji na pozornicu. (On je šalno komentirao ovu ulogu s tim da konačno jedna komedija, u koj more mirno piti i kaditi!) U *Maskenbalu* udane dame visokoga staliža ne znaju s kim su se skupaspravili na karnevalu, kako i nje muži ne, ki se pojavljuju u istom kafiću sa ženskama na ločestom glasu. Gegice i gaće kot zalog maskenbala svakoga hižnoga para upozoru na grišnu noć. Joško Weidinger je prvi put došao u Hrvatski Židan na poziv gospodina Štefana Dumovića i Žuzane Horvat, a potom je ljeta dugo pomagao židanskim igrokazačem. Prvo skupno djelo je bilo šalni igrokaz u tri čini, *Sluga Pišta i tri zaručnjaki* 1990.

ljeta. Joško Weidinger je napisao i posebni kusić za židanske komedijaše 2007. ljeta, pod naslovom *SOS Izvanzemaljski*. Zašto je bio najplodniji gradišćanski pisac kazališnih komadov toliko popularan i med Gradišćanskimi Hrvati u Ugarskoj, od toga smo detaljno čuli od Petra Tyrana, glavnoga urednika Hrvatskih novina u Austriji. Njega je sprohadjala tamburaška mužika, u izvedbi mjesnoga brojnoga sastava, uz dirigiranje Petra Huttera. „Ženske čari“ od petrovskih glumicov još jednoć su izazvale smih i burni aplauz. Drugi domaći skeč „Ženit, udavat! – Ča je to“ stvorio je frenetičnu atmosferu u dvorani, zahvaljujući odličnoj igri 39-ljetne stare divojke (Marija Kolnhofer) i 43-ljetnoga neoženjenoga Ivana (Zoltan Keresteš). Roditelji, susjedi su razočarani nad činjenicom da Katica, kćerka udovice Kate (Nora Pantoš) ne mari za nikarkovoga muža, a za paoriju će se razderati, dok Ivan susjed, špota vlašćega sina ki drži „bolje biti bedak nego oženjen“. Zato skupa izmisli starji da idu u varoš pak pomoću instituta daju si najti partnere za dicu. Dokle se oni skrbu u dalekom gradu, med mladjimi dojde do

„ozbiljnoga razgovora“ o kuševanju, pravljanju dice, ženidbi i udaji, smislu ljubavi. Ta seoska tojkavost u sjeni štalov, spojena s odličnom igrom, posvećuje ov dio krunom cijeloga večera. Zaman su partneri iz varoša, tribi se samo obličji, malo se našminkati i ljubav se rodi i med susjedi. Pouka, nigda-nigda teško upametzeti i otkriti čar i lipotu onoga, što nam stoji pred očima. Petrovski rutinirani komedijaši Andraš Handler i Imre Kapitar u skeču *U ime Oca, Sina i Duha svetoga* su uspeli nasmijati i židansku publiku. U zadnjem židanskom skeču *Nevidljivi metulji* ovput nismo vidili u glavnoj ulogi Jakoba Kumanovića, jednoga od aduta ove grupe, jer je zbog bolesti morao otpovidati nastup dva dane prlje pred predstavom. – *To nam je zadalo malo poteškoće, ali za dva tajedne će i on biti med nami. Sve ča smo mogli, učinili smo. Čez dva dane smo si naučili i njegovu ulogu i ja mislim da smo danas igrali i za Jakoba* – je rekao Joško Ravadić ki se svaki put kuplje u popularnosti. Moramo dodati, s razlogom.

Večer je s tom himnom postao kompletan, ku je napisao Joško Weidinger za svoje Židance. Uz burni aplauz otpjevani refren: „*Oj Židan ti naše selo malo dom si nam jur kroz stoljeća dalo, nam si život nam si sanj naše selo naš Židan. Bog te čuva svaki dan, naše selo naš Židan!*“, zataknuo je hrvatska srca. Na ovu lokalnu svetačnost hitila je sjenu izjava načelnika Štefana Krizmanića na pozornici: „*Danas se je utemeljila Hrvatska državna samouprava u Budimpešti i nažalost cijelo Gradišće nije dobilo nijednu funkciju, jer mislu da mi nismo Hrvati. Ja velim da nigdir u cijelom orsagu nij amaterske kazališne grupe, nego u Petrovom Selu i Hrvatskom Židanu, a to je turobno da politika nas tako razdičuje!*“ U današnje vrime kad svi tiraju vlašće interese, zvanaredno je velika vridnost imati ovakovu angažiranu, mladu oduševljenu ekipu, koj pripadaju još Petar Horvat, Mirjana Šteiner, Helga Meršić, Estera Horvat-Katona, Eva Domnanović, Kristijan Čenar, a s druge strane raspolagati čvrstim jezgrom rutinirane glumačke brigade, koj najveća snaga leži u hrvatskom jeziku i talentiranoj glumi.

-Timea Horvat-

Štefan Krizmanić čestitao svojim, a i petrovskim igrokazačem

Književno djelovanje Joška Weidingera i njegova važnost i za Gradišćanske Hrvate u Ugarskoj

Joško Weidinger je otišao od nas lani 30. junija, po kratkoj i teškoj bolesti. Stao je u 68. ljetu života. Kad smo ga 3. julija pokopali na cimiteru u Gornjoj Pulji, oprostili smo se od njegovoga mrtvoga tijela, ali nismo zbogom dali njegovomu duhu, njegovoj duši a nikako ne njegovomu književnomu i dramskomu stvaralačtvu.

Rodjeni Frakanavac i Hrvatski pisac i muzičar Joško Weidinger stekao si je ime i priznanje pred svim kot autor šalnih igrokazov na hrvatskom jeziku, na sridnjo-gradišćanskom, osobito frakanavskom idiomu, ali isto tako nam je dobro poznat i kot autor dijelom i šalnih pjesmic i proznih tekstov.

Joško Weidinger je napisao za hrvatsko kazališće bezbroj skečev i igrokazov. Kod igrokazov je zvečega šalnih, ali i takovih ozbiljnoga karaktera prelazio broj od 15, kod skečev – koliko je zasada poznato – već od 30. Svoju karijeru kao autor je započeo u mladi ljeti. Mentori su mu bili Konrad Meršić i Ignac Horvat. Zanimanje za hrvatsku rič i literaturu je u dičaku Joški Weidingeru zbudio njegov učitelj i školnik Konrad Meršić. Farnik i pisac Ignac Horvat ga je upeljaio u svit igrokaza domaće kazališne grupe u Frakanavi, kade je mladić Weidinger sudjelivao kot glumac. 1968. ljeta je Joško Weidinger napisao svoj prvi igrokaz *Sluga Pišta i tri zaručnjaki*. Komedija se je probila na skoro svi pozornica, ne samo na austrijskoj strani nego i ovkraj granice u Ugarskoj. Kazališni kusići iz pera Weidingera su obljubljeni kod kazališnih grup širom Gradišća i s austrijske i s ugarske strane granice i kod publike. Kot odbornik Hrvatskoga kulturnoga društva u Gradišću je Joško Weidinger bio odgovoran za narodni igrokaz. Svi njegovi igrokazi su u društvu arhivirani i se stavljaju na raspolaganje zainteresiranim kazališnim grupam. Joško Weidinger je podvarao nekoliko ljet dugo kazališnu grupu u Bijelom Selu u sjevernom Gradišću. Kad se je ova grupa raspustila, žalio je o „smrti“ hrvatstva u ovom selu na Hati. Pisao je i kusiće i za vas, to jest za kazališnu grupu u Hrvatskom Židanu, kako na primjer komedije *Mornari ahoi* i *SOS Izvanzemaljski*.

Joško Weidinger, nije bio samo pisac,

nego i muzičar i plesač. Hrvatsko štamparsko društvo mu je 1998. ljeta izdalo knjigu *Prik plota*, u koj su mu objavljene pjesme i proza. Ali on se nije bavio samo pisanjem, nego je i komponirao. Jur u mladi ljeti je počeo svirati rajle i tamburu. Kašnje je svirao različne instrumente u grupi *Kometi – White Comets*. On je utemeljio i mišoviti zbor u Frakanavi. Joška Weidingera smo poznavali ne samo kot narodnoga političara, manjinskoga funkcionara, nadarenoga muzičara i kompozitora brojnih jačak a uza to i utemeljitelja Frakanavskoga zbora, nego i kao književnika, pjesnika i dramskoga pisca. Kot takov je Joško Weidinger zaorao diboke brazde u narodnu svist i je ostavio trajne trage i slijede na našem hrvatskom književnom parnasu. Mali je ov naš svit književnosti, ali nam je važan – a teško bi bio zamisljiv bez Frakanave – a Joško je bio a će i nadalje biti u uspomeni pred svim Frakanavac, ki je sam sebi iskao a pak i našao svoje mjesto u škamlju hrvatskih književnikov i pjesnikov, kih je toliko bogata Frakanava. Kot pisac komedijov za domaće hrvatske pozornice sam Joška Weidingera još bolje upoznao kad su na frakanavskoj pozornici 1986. ljeta prikazali *Jednoč u pakao i najzad*. Njegove igrokaze i skeče moremo i danas najti na domači pozornica: od Novoga Sela na sjeverni Hati prik Vulkaprodštofa i Trajštofa na Poljanci, uz ostalo u Hrvatskom Židanu med Dolinjimi do Petrovoga Sela, na jugu Gradišća. Joško Weidinger je bio i pisac proze i pjesam: I ovde nam je Joško ostavio bogati jerb. Knjiga *Prik plota – izbor* (iz 1998. ljeta) je njegova ostavščina, ku je izdao u okviru Hrvatskoga štamparskoga društva. Tada je „razmišljao

prik plota“, sada je „prošao prik plota“. Samo na kratki citat iz ove njegove književne ostavščine, iz pjesme „A ča nam je od toga još ostalo?“ „Smo si još svisni našega naloga, da čuvamo kinč hrvatskoga roda? Če nas moć dite – tvoje i moje pitat nekad za jerbinstvo svoje? Ili će pitat: ča se j' godalo, da nam od svega ništ nij' ostalo?“

S pogledom na Joška je odgovor „da!“ – od Joška je ča ostalo! Od njega su ostale i lipe a ponekad znamda i uspomene s malo pelina. Ali ostavio nam je spominanje na svoj angažman, na svoje uvjerenje i svoj dostkrat i jako šaljivi, dostkrat i kritični pristup vrućim i gorućim temam.

Siguran sam, da ćemo se njega dugo spominjati, da čedu to činiti i generacije za nami, ako budu – a daj Bog da to budu – gledali i njegove hrvatske igrokaze na naši pozornica, i ovde med vami u Hrvatskom Židanu, i kad budu listali i čitali u hrvatski teksti u ovoj tvojoj knjigi. Vi Židanci ste živi dokaz za to, da su se ova moja, valujem: jako lako predvidljiva prorokovanja, jur obistinila. Vi ste se njega spomenuli, i nije ni čudo, jer vam izhadja iz vašega direktnoga susjedstva, iz Frakanave.

Nevidljive metulje sam vidio – nedavno na Poljanci, a znatiželjno čekam njegove dva druge, meni još nepoznate skeče *Maskenbal* i *Ženit, udavat – ča je to?*. Željim vam svim dobru zabavu!

Govor Petra Tyrana,
glavnoga urednika
Hrvatskih novin u Austriji,
prilikom spomin-večera Joška Weidingera
Hrvatski Židan, 29. 1. 2011.

Joško Weidinger

Petar Tyrana

Joško Weidinger sa svojim židanskim kazalištarci i prijateljima 2007. ljeta

BUDIMPEŠTA – Festival hladetina iz Miškolca i mohački bušari zajednički su se predstavili u Budimpešti. Ova dva grada lani su potpisali ugovor o uzajamnom populariziranju svojih programa. Tako su mohački bušari, članovi Šokačke čitaonice, njih 25-ero, gostovati u Domu građana, gdje su se predstavili sa starim šokačkim jelima, čegrtaljka, plesom, glazbom U Pečuhu je 8. veljače u Središtu za kulturu i turizam Baranjske županije održana zajednička tiskovna konferencije Mohača i Miškolca gdje su ti gradovi predstavili dio svoje turističke ponude.

ZAGREB – Kulturna jednakost i različitost u Europi, naslov je međunarodne konferencije priređene 9. veljače u organizaciji Mađarskog instituta za kulturu i Lektorat za primijenjenu umjetnost. Cilj je konferencije bio upoznavanje mađarskih kulturnih središta i ustanova sa srodnim ustanovama i mogućnostima koje nudi Europska Unija.

RIJEKA – Ovaj grad i Csepel još 1997. godine sklopili su ugovor o prijateljstvu. Tragom toga riječka Demokratska zajednica Mađara Hrvatske nedavno je ugostila čepelskoga glavnog savjetnika za vanjske poslove Szilárda Németha. Kako je tada predsjednica udruge Viola Eva najavila, veze između dva grada uskoro će se bogatiti raznim programima od izložaba, preko umjetničkih kolonija, tabora za djecu odnosno posjeta Riječkom karnevalu, kojemu i ove godine sudjeluje čepelsko izaslanstvo.

MOHAČ – Kako za Hrvatski glasnik izjavljuje predsjednik mohačke Šokačke čitaonice Đuro Jakšić, Čitaoničina bušarska skupina sudjelovat će 17. manifestaciji „Đakovački bušari“ 12. i 13. veljače 2011. godine. Organizatori priredbe, koja okuplja oko četiri tisuće maškara, jesu Grad Đakovo i đakovačka Turistička zajednica. Đakovački bušari oživljavaju pokladne običaje, pjesmu, ples i ludost kroz ulice grada. Bit će održan Pokladni gastro fest („Mrsna i nemrsna jela kroz poklade i korizmu), ocjenjivanje i kušanje kobasice, pokladna povorka gradskim ulicama uz ceremonijal primopredaje ključeva grada ispred gradskog poglavarstva i nastup mnogobrojnih pokladnih skupina te dodjela priznanja nagrađenim skupinama i pojedincima. U pokladnoj povorci 17. Đakovačkih bušara sudjelovat će 70-ak skupina. Obuhvaćena je cijela Hrvatska, od Župe Dubrovačke, Omiša, Solina, Čavala, Krka, Crnog Luga, Nove Gradiške, Vardarca, Topolja, Gajića i, naravno, Đakova i Đakovštine. Na ovogodišnje susrete Đakovačkih bušara odlaze i članovi bušarske skupine Šokačke čitaonice.

Hrvatski bal u Budimpešti

Pokladno je raspoloženje stiglo i u glavni grad Mađarske budući da je u subotu, 15. siječnja, u organizaciji Hrvatske samouprave grada Budimpešte i Veleposlanstva Republike Hrvatske, u predvorju Restorana Treffort održana prva zimska zabava budimpeštanskih Hrvata.

Jedina veselica budimpeštanske hrvatske zajednice i njene okolice za vrijeme poklada, koja iz godine u godinu okuplja stariji i mlađi naraštaj jest prvi glavnogradske Hrvatski bal. Prigoda je to da se nađu stari znanci, prijatelji te uz dobru glazbu porazgovaraju i zaplešu, da se načas zaborave svagdašnje obveze. Te večeri Treffortovo se predvorje malo-pomalo napunilo gostima.

U ime Hrvatske samouprave grada Budimpešte publici se s riječima dobrodošlice obratio Stipan Đurić, posebno pozdravio visoke uzvanike, prvog tajnika Veleposlanstva Republike Hrvatske Silviju Malnar, trećeg tajnika diplomatske misije Republike Hrvatske u Budimpešti Nedu Milišić i šaljivo najavio da iako je riječ o hrvatskoj priredbi, goste ipak očekuje besplatni švedski stol te na posebnim stolovima sokovi, mineralna voda. A ostalo? Ostalo je ovisilo o debljini novčarke gostiju i ponude bifea. Gostima je veselu i dobru zabavu zaželjela i Anica Petreš Németh, predsjednica budimpeštanske Hrvatske samouprave.

Hrvatski je bal spletom splitskih i bunjevačkih plesova, uz glazbenu pratnju tukuljskog sastava „Prekovac“, otvorila budimpeštanska Hrvatska izvorna plesna skupina. Potom je slijedio zajednički ples folklorša i gostiju.

Plesalo se na pop-rock glazbu Pinkice, prava nostalgija slavni 80-ih, scenski umjetnik, pjevač Stipan Đurić pjevao je bunjevačke, šokačke i starogradske pjesme te se vrtjelo kolo na tamburašku glazbu sastava Siget. Ustrajni i neumorni plesači plesali su do zore.

Kristina Goher

Prekogranična suradnja osnovaca – Projekt „Tragovima Zrinskih” do kraja ožujka

Osnivanje zajedničkoga pjevačkog zbora i plesne skupine narodnih plesova osnovaca iz Kotoribe i Kerestura te učenje hrvatskog i mađarskog jezika jesu neki od 14 zacrtanih dijelova Projekta „Tragovima Zrinskih” koji traje od 1. travnja 2010. do 31. ožujka 2011. g.

Keresturski tamburaši u Kotoribi.
(Snimka Mladena Grubića)

U okviru toga, 27. siječnja u kotoripskoj školi boravili su mladi Keresturci koje su tamošnji folkloristi učili plesati međimurska narodna kola. Tog četvrtaka popodne usvojili su osnovne korake plesova „Klinček”, „Igrajte nam, japa” i „Senokoše”. Kod učenja su im demonstratorice bile Željka Matulin i Danijela Sabol, učiteljice kotoripske škole. Malo su plesali uz pratnju tamburaša škole domaćina, pod vodstvom učitelja Roberta Katanca, te uz glazbenu kulisu snimljenu na CD-u. U kolu su osim keresturskih i kotoripskih učenika bili i učitelji. Tog su se popodnevna čuli i prvi tamburaški koraci mladih tamburaša iz Kerestura koji su došli u Kotoribu pokazati koliko su dosada svladali prebiranje po tamburaškim žicama. Klaudija Vidović, profesorica glazbene kulture u kotoripskoj školi, uskoro će prići oblikovanju zajedničkoga dječjeg pjevačkog zbora.

Učenje hrvatskoga jezika u Keresturu s pomoću Janje Trstenjak, profesorice iz Kotoribe

Jedan od najvažnijih isječaka Projekta „Tragovima Zrinskih” za pomursku je djecu mogućnost rabljenja hrvatskoga jezika prilikom susreta i priredaba na kojima su i njihovi vršnjaci iz Hrvatske. Hrvatski jezik, koji je najbitniji čimbenik povezivanja dviju strana, bez kojeg bi Pomurci mnogo teže ostvarili svoje prekogranične programe, izrazito je naglašen u cijelome projektu. Kao što je ost-

vareno učenje hrvatskoga i mađarskoga jezika između serdahelske i draškovečke osnovne škole (o tome ste već mogli čitati u našem tjedniku), jednako tako je dodatno učenje hrvatskoga jezika u keresturskoj školi, te učenje mađarskoga jezika u kotoripskoj ustanovi.

Dok je u Serdahelu učenje hrvatskoga jezika organizirano u okviru izvannastavnih aktivnosti, u Keresturu je riješeno unutar nastave. Profesorica hrvatskoga jezika Janja Trstenjak svaki tjedan iz Kotoribe stiže u Kerestur i predaje hrvatski jezik u trećem, petom, sedmom i osmom razredu. Prilikom hrvatskih sati profesorica Janja i nastavnice hrvatskoga jezika dr. Erika Rac i Ljubica Siladi podijele razrede u dvije skupine, jed-

Izradila: Dijana Kovač
iz Fičehaza

nom se bavi kotoripska, a drugom skupinom keresturska profesorica. Profesorica Janja omiljena je među djecom, poseban doživljaj je što ne zna govoriti mađarski, što je iz druge zemlje i što je vrlo mlada i ljubazna. Na njezinim se satima vježba ponajprije svakodnevno sporazumijevanje, djeca čuju izvornoga govornika hrvatskoga jezika i ona su vrlo ponosna što imaju učiteljicu iz Hrvatske, a kakvi su dojmovi profesorice Janje Trstenjak o satima, reče nam ona nakon jednog sata u sedmom razredu:

– Zahvalna sam što sam dobila priliku da predajem hrvatski jezik u Keresturu. To je za mene, mladu profesoricu vrlo dobro iskustvo. Vidim da se djeca trude, no njima je hrvatski, zapravo, strani jezik pa sada već znam na koji način da se približim. Zanimljivo je da dosta riječi znaju, ali im je vrlo teško složiti rečenicu, no kako su djeca zrelija, sve im bolje ide. U sedmom razredu većinom razumijem što ja kažem, a ako ne, onda pokazujem, mnogo slika nosim na sate, pravim razne zadatke. Djeca u nižim razredima očekuju više igre, slikovitosti. Mislim da sam se uspjela približiti djeci, jako se brinu za mene i iznenađuje me koliko cijene i poštuju učitelje.

Anica Kovač, ravnateljica keresturske osnovne škole, vrlo se raduje pomoći iz Kotoribe i vidi kako je profesorica iz Hrvatske velika motivacija u učenju hrvatskoga jezika, pa bi voljela ovu dobru praksu nastaviti i nakon zatvaranja Projekta. Radi toga pokušat će tražiti pomoć od Međimurske županije, koja je jedne godine već osigurala lektora za kerestursku školu.

Mladen Grubić i Beta

Profesorica Janja
s keresturskim
učenicima sedmog
razreda

PEČUH – U uglednome prostoru Pečuške galerije 31. siječnja 2011. godine otvorena je izložba radova studenata arhitekture pečuške *Doktorske škole „Marcel Breuer” Tehničkog fakulteta „Mihály Pollack”* i predstavljena je knjiga grafika poznatoga pečuškog arhitekta prof. dr. Zoltána Bachmana. Izložbu radova arhitektonskih rješenja, koju su pripremili studenti doktorskog studija pečuškog fakulteta, uvodnim je riječima predstavio dr. Árpád Gamus, upravitelj Pečuške galerije, a o knjizi grafika i njezinu autoru inspirativno je govorio dekan Arhitektonskog fakulteta iz Zagreba, prof. dr. Lenko Pleština. On je istaknuo sveobuhvatnu isprepletenost mađarske i hrvatske kulture, te se osvrnuo na ugledna imena graditelja i arhitekata kroza stoljeća, čiji se radovi mnogostruko dotiču u okružju kulturne baštine Mađarske i Hrvatske. U tom je kontekstu veoma snažna poveznica sadašnjeg trenutka osobnost i djelo pečuškog arhitekta prof. dr. Zoltána Bachmana – njegov je rad dosada bio procjenjivan kroz njegova mnogobrojna i uspješna arhitektonska rješenja, a knjiga, koja je upravo predstavljena, sadrži reprezentativan presjek u jednome drugom umjetničkom mediju – grafici. Kao osvjeđeni prijatelj Hrvatske, autor je i naslovnicu te knjige posvetio Hrvatskoj. Riječ je o grafici pod nazivom *Crkva hodočašća u Hrvatskoj* koja ilustrira idejni projekt Crkve posvećene spomenu svim žrtvama Domovinskog rata u Hrvatskoj. Otvaranje izložbe i predstavljanje knjige grafika samo je povod dolasku u Pečuh skupine profesora Arhitektonskog fakulteta, arhitekata prijatelja, te predstavnika *Orisa* iz Zagreba, a razlog je uspostavljanje suradnje između dvaju arhitektonskih fakulteta, pečuškog i zagrebačkog. Dogovoreno je daljnje detaljiziranje zajedničkoga doktorskog studija, čiju provedbu olakšava pokretnost studenata i profesora u sustavu Bolonjskoga procesa. Prof. dr. Lenko Pleština istaknuo je da je doktorski studij u području arhitekture iznimno važan jer pokazuje da arhitektura, kroza znanstveno-istraživački rad, može mnogo snažnije pojačati i kreativnost. Suradnja između Pečuha i Zagreba dodatno bi se obogatila prijavljivanjem zajedničkoga projekta iz EU fondova. Izložbi je sudjelovala i Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu. (izvor:mvpei.hr), Foto: László Tóth

Baja

Veliko prelo, s velikim pjevačem koji je afirmirao Bunjevce

Uzvanici i gosti

U organizaciji gradske Hrvatske manjinske samouprave, a potporom Saveza Hrvata u Mađarskoj, Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i Neprofitnog d. o. o. Croatica, u subotu, 29. siječnja u Baji je održano i Veliko prelo, pokladna zabava bajskih, ali i svih bačkih Hrvata (Bunjevaca, Raca i Šokaca) u Mađarskoj, pa i šire.

Na Prelu, koje je ove godine priređeno u gostionici KG Menü, okupilo se preko 400 gostiju iz Baje, i gotovo svih bačkih naselja gdje obitavaju Hrvati, kako bi uživali u tradiciji, plesu i pjesmi, i time pridonijeli jačanju zajedništva i osjećaja o pripadnosti bačkih Bunjevaca, Raca i Šokaca hrvatskome narodu.

Kao nekada, tako i posljednjih desetak godina kada su bajskim Prelom prošli brojni poznati hrvatski pjevači i tamburaški sastavi, bajsko je Prelo bila i ostala najveća zajednička pokladna zabava Hrvata u mađarskom dijelu Bačke.

Ove je godine zanimanje bilo tako veliko da su ulaznice rasprodane već tjeđan-dva prije, a do samoga dana održavanja tražila se karta više. Dvorana se te večeri doista pokazala pretijesnom, ali je raspoloženje bilo uzvišeno. Ta nije čudo kada je nakon pet godina, nakon veličanstvenog koncerta koji ćemo još dugo pamtit, na Prelu opet gostovao omiljeni Zvonko Bogdan, pjevač koji je afirmirao Bunjevce i sačuvao uspomenu na bunjevačke salaše.

Kao i svake godine, Prelo je otvoreno najpoznatijom preljskom „pismom” Kolo igra, koju su sudionici prigodnoga kulturnog programa i okupljeni otpjevali zajedno, u pratnji bajskog Orkestra „Čabar”.

Svojim nastupom večer su uljepšali polaznici vrtića Općega prosvjetnog središta „Šugavica” iz Kinizsieve ulice na Dolnjaku, djevojački pjevački zbor Vancaškog općeg prosvjetnog središta, Izvorna pjevačka skupi-

Polaznici bajskog vrtića iz Kinizsieve ulice

Zvonko Bogdan
i njegovi tamburaši

na iz Dušnoka i Pjevački zbor Hrvatskoga kulturnog centra „Bunjevačka čitaonica”.

Okupljene je u ime domaćina i organizatora pozdravila predsjednica Hrvatske manjinske samouprave grada Baje Angela Šokac Marković, među njima posebno veleposlanika Republike Hrvatske Ivana Bandića, novog veleposlanika Republike Mađarske u Srbiji Oszkára Nikowitza, generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu, predsjednika Hrvatske državne samouprave Mišu Heppa i predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Josu Ostrogonca.

Okupljene je pozdravio i bajski dogradonačelnik Lajos Búcsú, koji se prije svega zauzeo za oživljavanje stoljetne bunjevačke udruge i ustanove, obećavši pomoć grada za rad Bunjevačke čitaonice.

Obrativši se nazočnima, veleposlanik Ivan Bandić uz ostalo je izrazio zadovoljstvo što može biti u Baji, pri čemu je napose naglasio zajedništvo Hrvata od Gradišća do Bačke. Generalna konzulica Ljiljana Pancirov istaknula je značenje preljskih zabava i ovakvog okupljanja bačkih Hrvata, čime njeguju svoje tradicije, običaje i materinski jezik.

Tijekom zajedničke večere, okupljene su zabavljali Darinka Orčik i garski Orkestar «Bačka», a zatim je nastupio omiljeni pjevač Zvonko Bogdan, u pratnji svojih tamburaša,

dijelom članova nekadašnjega tamburaškog orkestra poznatog Janike Balaža. Svojim poznatim bunjevačkim, starogradskim i novim pjesmama oduševio je gledateljstvo, bačke Hrvate u Mađarskoj, a kako smo saznali, dogovoren je i njegov novi nastup u Baji, i to

na Antunovo kada se slavi stota obljetnica Bajske čitaonice. Nakon dvo-dvoipolsatnog koncerta, za nastavak dobrog raspoloženja pobrinuli su se orkestri «Bačka» i «Čabar», pa se je još dugo plesalo u kolu i veselilo.

Tekst i slika: S. Balatinac

Santovkinja Darinka Orčik i garski Orkestar «Bačka»

Dušočanke

PRELA I BALOVI U BAČKOJ**12. veljače****GARA**

Orkestar „Bačka” – Gara

ALJMAŠ

Orkestar „Juice Team” – Pečuh

BAČINO

Orkestar „Zabavna Industrija” – Dušnok

19. veljače**VANCAGA**

Orkestar „Čabar” – Baja, Orkestar „Gravia band”

BIKIĆ

Orkestar „Bačka” – Gara

26. veljače**ČIKERIJA**

Orkestar „Orašje” – Vršenda, Mohač

5. ožujka**KALAČA – Lakomac****12. ožujka****GARA – Muško prelo**

Orkestar „Bačka” – Gara.

**Mise na hrvatskom jeziku
u Budimpešti**

U prvom polugodištu 2011. godine raspored misa na hrvatskom jeziku u crkvi Sv. Mihovila (1051 Budimpešta, Váci u. 47/B):

- 6. veljače (Vencel Tóth)
- 20. veljače (Árpád Horváth)
- 6. ožujka (Árpád Horváth)
- 20. ožujka (Vencel Tóth)
- 3. travnja (Árpád Horváth)
- 24. travnja, Uskrs (Vencel Tóth)
- 8. svibnja (Árpád Horváth)
- 22. svibnja (Vencel Tóth)
- 5. lipnja (Árpád Horváth)
- 19. lipnja (Vencel Tóth)

Mise počinju u 17 sati.

**Program Hrvatskog
kazališta za veljaču 2011.****18. veljače** u 20 sati –

Buchan/Hitchcock/Barlow: 39 stepenica, Vinkovci

23. veljače u 19 sati – Miro Gavran:

Rogonje, Budimpešta, Srpsko pozorište

25. veljače u 19.30 sati – Miro Gavran:

Rogonje, Osijek

27. veljače u 19.30 sati – Miro Gavran:

Rogonje, Virovitica.

**PREDSMOTRA
„MEDIMURSKE POPEVKE”****KERESTUR****19. veljače 2011.****POZIVNICA**

**NAJSRDAČNIJE VAS POZIVAMO NA 1. PREDSMOTRU MEDIMURSKE
POPEVKE KOJA ĆE SE ODRŽATI 19.02.2011. god.**

U KERESTURU (MURAKERESZTÚR)

U DOMU KULTURE S POČETKOM U 18 sati

**Bit će nam čast da svojom nazočnošću uveličate
PREDSMOTRU MEDIMURSKE POPEVKE**

Organizator: DRUŠTVO HORVATA KRE MURE

Suorganizatori: ZAJEDNICA HKU MEDIMURSKE ŽUPANIJE
INSTITUCIJA ZA KULTURU ŽUPANIJE ZALA

Priredbu financijski pomogli: HRVATSKA MANJINSKA SAMOUPRAVA
ŽUPANIJE ZALA
VELEPOSLANSTVO RH U BUDIMPEŠTI
HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA
SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ

POZIV NA NATJEČAJ

Ministarstvo vanjskih poslova Republike Mađarske raspisuje natječaj za ostvarenje programa vezanih uz tematiku predsjedanja Europskom Unijom.

Natjecati se mogu neprofitne organizacije, istaknute neprofitne civilne organizacije. Natječaj je namijenjen takvim civilnim organizacijama čiji se programi odnose na prioritete predsjedanja Europskom Unijom, koje traže potporu za jačanje civilnih sfera unutar Europske Unije.

Preko natječaja podupiru se ponajprije programi za mlade naraštaje (18–35 godina). Okvirni je iznos natječaja 200 milijuna forinti, a najmanji iznos potpore treba biti dva milijuna, a najviši 20 milijuna forinti.

ROK PREDAJE: 15. veljače 2011.

Ostale informacije možete pronaći na web-stranici:

www.horvatok.hu ili na www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Aktualis/Palyazatok/palyaztatasi_oztaly_palyazatai.htm.